

METODOLOŠKO POJASNILO

Nina Češek Vozel

OPRAVLJENE DELOVNE URE

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljane podatkov:

- Opravljene delovne ure, Slovenija, četrtno (Prva objava)

April 2023

Kazalo

1	NAMEN.....	3
2	PRAVNI OKVIR.....	3
3	ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI.....	3
4	IZBOR ENOT OPAZOVANJA.....	3
5	ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV.....	4
6	DEFINICIJE.....	4
7	POJASNILA.....	6
8	OBJAVLJANJE PODATKOV.....	8
9	REVIDIRANJE PODATKOV.....	9
10	DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA.....	10

1 NAMEN

Namen objave podatkov o opravljenih delovnih urah je prikaz četrtnega obsega in gibanja dejansko opravljenih delovnih ur v Sloveniji po dejavnostih, potrebnih za analize poslovnih (gospodarskih) ciklov, za izračunavanje stroškov dela na opravljeno delovno uro in produktivnosti dela v okviru nacionalnih računov.

Ključne statistike so:

- skupno število opravljenih delovnih ur,
- skupno število plačanih ur,
- povprečno mesečno število opravljenih delovnih ur na zaposleno osebo,
- povprečno mesečno število plačanih ur na zaposleno osebo in
- indeksi skupnega števila opravljenih delovnih ur.

2 PRAVNI OKVIR

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki \(Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01\)](#)
- Uredba Sveta (ES) št. 1165/98 z dne 19. maja 1998 o kratkoročnih statističnih kazalcih (CELEX: 31998R1165)
- Uredba (ES) št. 450/2003 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. februarja 2003 o indeksu stroškov dela (CELEX: 32003R0450)

3 ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enoti, ki ju opisujejo objavljeni podatki o opravljenih delovnih urah, sta opravljena delovna ura in plačana ura po dejavnosti.

4 IZBOR ENOT OPAZOVANJA

Enota opazovanja je oseba, zaposlena pri pravni osebi javnega/zasebnega sektorja (poslovnem subjektu oz. njegovi enoti v sestavi) ali pri registrirani fizični osebi na ozemlju Republike Slovenije, ki je v opazovanem (referenčnem) četrtnem prejela plačo in/ali nadomestilo plače v breme (iz sredstev) delodajalca.

Zajetje je polno. V raziskovanje so zajete vse osebe s sklenjeno pogodbo ali sklepom o zaposlitvi: tiste, ki so v delovnem razmerju za nedoločen, in tudi tiste, ki so v delovnem razmerju za določen čas, s polnim delovnim časom ali z delovnim časom, krajšim od polnega delovnega časa.

V ciljno populacijo *niso vključene* samozaposlene osebe, kmetje, zaposlene osebe, ki v opazovanem obdobju niso prejele niti ene od vrst izplačil plač v breme (iz sredstev) delodajalca (tj. plače in/ali nerefundiranega nadomestila plače; sem spadajo tudi zaposlene osebe, ki jih je delodajalec napotil na začasno čakanje na delo in za ta čas niso prejele plače in/ali nadomestila plače v breme (iz sredstev) delodajalca), zaposlene osebe, ki so vključene v programe javnih del, osebe, ki delajo na podlagi podjemnih, avtorskih ali podobnih pogodb (npr. učenci in študenti na praksi, osebe, ki delajo prek agencij za posredovanje dela, idr.), osebe, ki so napotene drugam (detaširane) ali so bile odsotne z dela zaradi bolniških odsotnosti nad 30 delovnih dni, materinskega, očetovskega ali starševskega dopusta, če jim ni bila izplačana tudi plača in/ali nadomestilo plače v breme (iz sredstev) delodajalca.

5 ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Podatki se zbirajo četrtletno.

Podatke pridobimo izključno iz obstoječih (razpoložljivih) statističnih in administrativnih virov.

Statistični viri, ki jih uporabimo pri tem raziskovanju, so:

- druga statistična raziskovanja: Plače zaposlenih pri pravnih osebah (ZAP/M), Plače zaposlenih pri registriranih fizičnih osebah (ZAP-RFO), Aktivno in neaktivno prebivalstvo (ANP) ter Struktura delovnega časa (ZAP-SDČ);
- Statistični register delovno aktivnega prebivalstva (SRDAP);
- koledar (podatki o številu državnih praznikov in drugih dela prostih dni, predpisanih z zakonom).

Več informacij o podatkih iz statističnih raziskovanj ZAP/M, ZAP-RFO, ANP in ZAP-SDČ je na voljo v Metodoloških pojasnilih, navedenih v poglavju Druga metodološka gradiva.

Pri raziskovanju uporabimo tudi podatke iz administrativne podatkovne zbirke 'Evidenca začasne/trajne odsotnosti z dela zaradi bolezni, poškodb, nege, spremstva in drugih vzrokov (NIJZ 3)', ki nam jih mesečno sporoča NIJZ.

6 DEFINICIJE

Število plačanih ur je skupno število ur v opazovanem četrtletju, za katere so zaposlene osebe prejele plačo in/ali nadomestilo plače v breme (iz sredstev) delodajalca. Med te ure *spadajo*: plačane ure, ki so bile opravljene v rednem delovnem času (tj. polnem delovnem času ali delovnem času, krajšem od polnega) in v delovnem času, daljšem od polnega (tj. plačane nadure), plačane ure, ki so jih zaposlene osebe porabile na delovnem mestu za pripravo na delo in krajše odmore, plačane ure v okviru neizkoriščenega dela delovnega časa,

npr. odmora za prehrano (malico) in časa čakanja na delo (npr. zaradi zastojev in prekinitev pri delu), ter neopravljene ure z nadomestilom plače v breme (iz sredstev) delodajalca, ki se nanašajo na naslednje odsotnosti z dela: redni, izredni in študijski dopust, državni prazniki in drugi dela prosti dnevi, predpisani z zakonom, bolniške odsotnosti do 30 delovnih dni in druge plačane neopravljene ure.

Med plačane ure *ne spadajo*: ure, opravljene v sklopu javnih del, ure, porabljene za prevoz na delo in z dela, ure brez nadomestila plače in refundirane ure (npr. za materinski, očetovski ali starševski dopust, bolniške odsotnosti nad 30 delovnih dni, refundirane ure pripravnikov in invalidov, refundirane ure za čas trajanja epidemije covid-19).

Število opravljenih delovnih ur je skupno število ur v opazovanem četrtletju, ki so jih zaposlene osebe dejansko opravile med običajnim delovnim časom (redne ure), ur, ki so jih opravile dodatno (plačane in neplačane nadure), in ur, ki so jih na delovnem mestu porabile za pripravo na delo in krajše odmore. Opravljene delovne ure *ne vsebujejo* ur, opravljenih v sklopu javnih del, ur, porabljenih za prevoz na delo in z dela, refundiranih ur (npr. za materinski, očetovski ali starševski dopust, bolniške odsotnosti nad 30 delovnih dni, refundiranih ur pripravnikov in invalidov, refundiranih ur za čas trajanja epidemije covid-19), ur odmora za prehrano (malico) ter neopravljenih ur z nadomestilom plače v breme (iz sredstev) delodajalca, ki se nanašajo na naslednje odsotnosti z dela: redni, izredni in študijski dopust, državni prazniki in drugi dela prosti dnevi, predpisani z zakonom, bolniške odsotnosti do 30 delovnih dni in druge plačane neopravljene ure.

Zaposlena oseba je oseba, ki je v opazovanem obdobju prejela redno, zaostalo ali izredno izplačilo v breme (iz sredstev) delodajalca. Če zaposlena oseba prejme dve ali vse tri vrste izplačil hkrati, se šteje kot ena zaposlena oseba. Zaposlena oseba, ki jo je delodajalec napotil na začasno čakanje na delo in za ta čas ni prejela plače in/ali nadomestila plače v breme (iz sredstev) delodajalca, se ne šteje med zaposlene osebe.

Povprečno mesečno število opravljenih delovnih ur na zaposleno osebo je povprečno mesečno število ur, ki jih je zaposlena oseba, ki je prejela plačo in/ali nadomestilo plače v breme (iz sredstev) delodajalca, dejansko opravila v opazovanem četrtletju.

Povprečno mesečno število plačanih ur na zaposleno osebo je povprečno mesečno število ur, za katere je zaposlena oseba v opazovanem četrtletju prejela plačo in/ali nadomestilo plače v breme (iz sredstev) delodajalca.

Indeks skupnega števila opravljenih delovnih ur meri spremembe v skupnem številu opravljenih delovnih ur. Objavljamo indekse s premično osnovo (tekoče četrtletje glede na prejšnje četrtletje, tekoče četrtletje glede na isto četrtletje prejšnjega leta) in indekse s fiksno osnovo (tekoče četrtletje glede na povprečje leta 2008).

7 POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

SKD – Standardna klasifikacija dejavnosti. Podatki so razpoložljivi do ravni področja SKD. Dodatna pojasnila in klasifikacija so dostopni na spletni strani [Ekonomске klasifikacije](#).

7.2 OBDELAVA PODATKOV

UREJANJE PODATKOV

Podatke smo uredili s kombinacijo sistematskih popravkov, individualnih popravkov in postopkov vstavljanja podatkov. Pri vstavljanju podatkov smo uporabili metodo logičnega vstavljanja, metodo povprečne vrednosti, metodo notranjega darovalca in metodo zgodovinskih vrednosti.

Več o urejanju podatkov lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Statistično urejanje podatkov](#).

UTEŽEVANJE

Postopkov uteževanja podatkov nismo uporabili.

DESEZONIRANJE

Postopki desezoniranja se ne izvajajo.

OBDELAVA PODATKOV DRUGO

Za izračunavanje četrtnetne statistike opravljenih delovnih ur se uporablja **komponentna metoda**. Izhodišče za oceno števila opravljenih delovnih ur je število plačanih ur iz statističnega raziskovanja ZAP/M. Število opravljenih delovnih ur (OP_UR) se oceni tako, da se številu plačanih ur (PL_UR) – te že vključujejo plačane nadure (PL_NADUR) – prišteje ocenjeno število neplačanih nadur (NEPL_NADUR) in od tega odštejejo ostale komponente delovnih ur, tj. ocenjeno število ur dopusta (D_UR), ur bolniških odsotnosti v breme delodajalca (B_UR), ur praznikov (P_UR) ter ur malice (M_UR). To lahko zapišemo z naslednjo formulo:

$$OP_UR = PL_UR + NEPL_NADUR - D_UR - B_UR - P_UR - M_UR$$

Izračuni se izvedejo ločeno po posameznih komponentah delovnih ur. Podatki o četrtnetnem številu ur se v okviru posamezne komponente delovnih ur izračunajo oz. ocenijo ločeno za osebe, zaposlene pri pravnih osebah, in osebe, zaposlene pri registriranih fizičnih osebah.

Podatki o *številu zaposlenih oseb* se za osebe, zaposlene pri pravnih osebah, pridobijo iz statističnega raziskovanja ZAP/M (podatki o številu oseb, zaposlenih pri pravnih osebah, ki so prejele plačo in/ali nadomestilo plače v breme (iz sredstev) delodajalca), za osebe, zaposlene pri registriranih fizičnih osebah, pa iz statističnega raziskovanja ZAP-RFO (podatki o številu oseb, zaposlenih pri registriranih fizičnih osebah, ki so prejele plačo in/ali nadomestilo plače v breme (iz sredstev) delodajalca).

Podatki o *številu plačanih ur* (PL_UR) se za osebe, zaposlene pri pravnih osebah, pridobijo iz statističnega raziskovanja ZAP/M, medtem ko se ti podatki za osebe, zaposlene pri registriranih fizičnih osebah, ocenijo iz podatkov, pridobljenih v statističnih raziskovanjih ZAP-SDČ (podatki o razmerju med bruto plačo na plačano uro za osebe, zaposlene pri registriranih fizičnih osebah, in bruto plačo na plačano uro za osebe, zaposlene pri pravnih osebah), ZAP-RFO (podatki o bruto plači za osebe, zaposlene pri registriranih fizičnih osebah) in ZAP/M (podatki o bruto plači na plačano uro za osebe, zaposlene pri pravnih osebah).

Podatki o *številu plačanih nadur* (PL_NADUR) se za osebe, zaposlene pri pravnih osebah, pridobijo iz statističnega raziskovanja ZAP/M, za osebe, zaposlene pri registriranih fizičnih osebah, pa se ocenijo iz podatkov, pridobljenih v statističnih raziskovanjih ZAP-SDČ (podatki o razmerju med deležem plačanih nadur med plačanimi urami za osebe, zaposlene pri registriranih fizičnih osebah, in tem deležem za osebe, zaposlene pri pravnih osebah) in ZAP/M (podatki o deležu plačanih nadur med plačanimi urami za osebe, zaposlene pri pravnih osebah) ter iz ocenjene komponente plačanih ur (PL_UR) za osebe, zaposlene pri registriranih fizičnih osebah.

Vira podatkov za oceno *komponente neplačanih nadur* (NEPL_NADUR) sta statistično raziskovanje ANP (podatki o razmerju med številom neplačanih nadur in številom plačanih nadur) in ocenjena komponenta plačanih nadur (PL_NADUR).

Za oceno *komponente ur dopusta* (D_UR) se uporabijo informacije iz statističnih raziskovanj ZAP-SDČ (podatki o povprečnem letnem številu izrabe ur dopusta na zaposleno osebo), ANP (podatki o porazdelitvi izrabe ur dopusta po četrletjih) ter ZAP/M (podatki o številu oseb, zaposlenih pri pravnih osebah, ki so prejele plačo in/ali nadomestilo plače v breme (iz sredstev) delodajalca) oz. ZAP-RFO (podatki o številu oseb, zaposlenih pri registriranih fizičnih osebah, ki so prejele plačo in/ali nadomestilo plače v breme (iz sredstev) delodajalca).

Osnovni vir podatkov za oceno *komponente ur bolniških odsotnosti v breme delodajalca* (B_UR) je administrativna podatkovna zbirka NIJZ 3 (podatki o številu ur bolniških odsotnosti v breme delodajalca), uporabijo pa se tudi informacije iz SRDAP (registrski podatki o številu zaposlenih oseb) ter iz statističnega raziskovanja ZAP/M (podatki o številu oseb, zaposlenih pri pravnih osebah, ki so prejele plačo in/ali nadomestilo plače v breme (iz sredstev) delodajalca) oz. ZAP-RFO (podatki o številu oseb, zaposlenih pri registriranih fizičnih osebah, ki so prejele plačo in/ali nadomestilo plače v breme (iz sredstev) delodajalca).

Za oceno *komponente ur praznikov* (P_UR) se uporabijo informacije iz koledarja (podatki o številu državnih praznikov in drugih dela prostih dni,

Metodološko pojasnilo 7/10

predpisanih z zakonom), podatki iz SRDAP (registrski podatki o številu zaposlenih oseb s polnim delovnim časom, številu zaposlenih oseb z delovnim časom, krajšim od polnega delovnega časa, in običajnem številu tedenskih ur zaposlitve posamezne zaposlene osebe) in podatki iz statističnega raziskovanja ZAP/M (podatki o številu oseb, zaposlenih pri pravnih osebah, ki so prejele plačo in/ali nadomestilo plače v breme (iz sredstev) delodajalca) oz. ZAP-RFO (podatki o številu oseb, zaposlenih pri registriranih fizičnih osebah, ki so prejele plačo in/ali nadomestilo plače v breme (iz sredstev) delodajalca).

Viri podatkov za oceno *komponente ur malice* (M_UR) so podatki iz SRDAP (registrski podatki o običajnem številu tedenskih ur zaposlitve posamezne zaposlene osebe) ter rezultati ocenjenih komponent delovnih ur PL_UR, PL_NADUR, P_UR, D_UR in B_UR.

7.3 INDEKSI

Za opazovano četrtoletje objavljamo indekse skupnega števila opravljenih delovnih ur glede na prejšnje četrtoletje, isto četrtoletje prejšnjega leta in povprečje leta 2008.

7.4 NATANČNOST

Natančnosti ne izračunavamo.

7.5 DRUGA POJASNILA

Podatek, ki je statistično zaščiten zaradi varovanja zaupnosti poročevalskih enot, nadomestimo z znamenjem »Z«.

8 OBJAVLJANJE PODATKOV

- Podatkovna baza SiStat: [Delo in brezposelnost](#) – Delovne ure. Objavljajo se absolutni nedesezonirani podatki (tj. skupno število opravljenih delovnih ur in plačanih ur ter povprečno mesečno število opravljenih delovnih ur in plačanih ur na zaposleno osebo) in indeksi skupnega števila opravljenih delovnih ur. Podatki se prikazujejo na ravni področja standardne klasifikacije dejavnosti SKD.
- Prva objava (Delo in brezposelnost, Delovne ure): »Opravljenе delovne ure, Slovenija, četrtoletno«.

9 REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Podatki se ob prvi objavi podatkov za 1., 2. in 3. četrtnetije tekočega leta objavijo kot začasni podatki. Ob prvi objavi podatkov za 4. četrtnetije tekočega leta pa se podatki za vsa četrtnetija tekočega leta objavijo kot končni podatki.

Objavljanje začasnih in končnih podatkov je načrtovano. Zaradi potreb uporabnikov po pravočasnih informacijah objavimo začasne podatke, ki ustrezajo merilom kakovosti uradnih statističnih podatkov, tudi če ne dosejajo kakovosti, ki jo je pri takih podatkih mogoče doseči s popolnejšim in točnejšim poročanjem. Podatke revidiramo, ker so lahko novejši, popolnejši oziroma kakovostnejši podatki bistveno boljša podlaga h kakovosti odločanja.

Ob prvi objavi podatkov za 4. četrtnetije tekočega leta se že objavljeni podatki za predhodna tri četrtnetija tekočega leta dopolnijo s popolnejšimi podatki (pri oceni komponente ur dopusta se upoštevajo podatki o porazdelitvi izrabe ur dopusta po četrtnetjih tekočega leta iz statističnega raziskovanja ANP) in po potrebi uskladijo s spremembami v virih podatkov, ki so nastale od prejšnjih objav podatkov. Podatki se načrtovano revidirajo tudi zaradi uporabe novejših informacij iz štiriletnega statističnega raziskovanja ZAP-SDČ, saj rezultati tega raziskovanja vplivajo na oceno števila ur pri nekaterih komponentah delovnih ur.

Po objavi končnih podatkov se časovne vrste objavljenih podatkov lahko nenačrtovano revidirajo le izjemoma, na primer zaradi vključitve novega/popolnejšega/dodatnega vira podatkov in/ali zaradi sprememb v metodologiji raziskovanja in/ali prilagoditve/izboljšanja metodologije ocenjevanja.

9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST

Z vidika izkazovanja rezultatov so časovne točke v celotni razpoložljivi časovni vrsti podatkov (tj. od 1. četrtnetija 1995 dalje) medsebojno primerljive, saj so podatki za obdobja pred letom 2008 v celoti preračunani po veljavni klasifikaciji dejavnosti SKD 2008.

V časovni vrsti je nekaj manjših prelomov, do katerih je prišlo zaradi nenačrtovanih revizij podatkov v preteklosti. Izrazitejši prelom v časovni vrsti je nastal, ker v podatkih o opravljenih delovnih urah od 1. četrtnetija 1995 do 4. četrtnetija 2004 niso bile zajete neplačane nadure, saj za ocene teh podatkov v omenjenem obdobju ni bilo na voljo razpoložljivega vira podatkov. Drugi manjši prelomi v časovni vrsti so bili predvsem posledica uporabe novega/popolnejšega/dodatnega vira podatkov (npr. uporabe podatkov iz administrativne podatkovne zbirke NIJZ 3 od 1. četrtnetija 2008 dalje).

Metodološko pojasnilo o revidiranju podatkov je dostopno na spletni strani <http://www.stat.si/dokument/5296/RevidiranjeStatisticnihPodatkovMPsplosna.pdf>

f.

10 DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Metodološka gradiva na spletni strani SURS so dostopna na <https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>.

- Vprašalnik:
 - Podatkov za to raziskovanje SURS ne zbira z vprašalnikom.
- Metodološki pojasnili:
 - Plače zaposlenih pri pravnih osebah
 - Plače zaposlenih pri registriranih fizičnih osebah

področje: Plače in stroški dela, podpodročje: Plače

- Metodološko pojasnilo:
 - Aktivno in neaktivno prebivalstvo

področje: Delo in brezposelnost, podpodročje: Zaposleni, samozaposleni in brezposelni

- Metodološko pojasnilo:
 - Struktura delovnega časa

področje: Delo in brezposelnost, podpodročje: Delovne ure